

Іванова Т.В.

Коротка довідникова латинська рецептура в галузі стоматології

Міжнародний гуманітарний університет,
м. Одеса, Україна

Ivanova T.V.

Short reference Latin recipe in the branch of dentistry

International Humanitarian University,
Odesa, Ukraineivanova300384@gmail.com

Вступ

Вибір кожного з методів медикаментозного лікування і способів застосування лікарських засобів диктується особливостями захворювання, фармакодинаміки і фармакокінетики цих засобів, станом хворого. Від шляху введення і способу застосування медикаментозного засобу значною мірою залежить можливість його попадання в місце патології, ефективність лікування.

Мета дослідження

Стаття присвячена актуальній темі як основним латинським формулам і рецептам лікарських засобів, які пояснюються терапевтичною цінністю окремих препаратів, застосованих у всіх областях стоматології.

Об'єкт і методи дослідження

У статті розглядається ключові моменти роботи стоматолога, який у своїй практиці використовує латинську рецептуру для профілактики стоматологічних захворювань. Розглядаються правила виписування рецептів та ефективні рецепти, які застосовуються в різних стоматологічних цілях в залежності від ситуації. Більшість лікарських засобів, які використовуються в стоматології, впливають не на один, а на декілька патогенетичних механізмів. Тому в процесі лікування їх застосовують у певній послідовності. Наприклад, при вираженій мікробній етіології спочатку використовуватимуться ліки, які мають найбільш виражену дію саме на мікробний фактор. Антибактеріальну терапію призначають з метою впливу на умовно-патогенну мікрофлору порожнини рота і, зокрема, пародонтальних кишень. До антибактеріальних засобів відносять: антисептики, антибіотики, сульфаніламідні препарати, нітрофурани, похідні 8-нітроксоліну, препарати рослинного походження, протигрибкові та протипротозойні препарати.

Антисептичні засоби – це сполуки, які справляють виражену протимікробну дію широкого спектра. Взаємодіють з білками мікробних клітин, спричиняють їх

коагуляцію чи інші порушення структури, що призводить до загибелі чи припинення росту мікроорганізмів.

У світі велика увага приділяється профілактиці стоматологічних захворювань. Тому стоматолог може порекомендувати вам гігієнічні засоби, які містять у своєму складі лікарські рослини, а також широке використання в стоматології отримали сульфаніламідні, антибіотики. Розширились межі використання вітамінів, гормональних препаратів.

Матеріали і методи дослідження

Історія виникнення професії сягає своїм корінням далеко в минуле. Вперше згадки про зубні хвороби з'явилися в працях Гіппократа. Причому він пропонував усувати їх за допомогою розпеченого заліза. В ті часи багато людей страждали від зубного болю, і смертність від звичайного флюсу була досить велика. На Сході в 500 році вже нашої ери з'являються перші зубні щітки. Щипці ж для видалення хворих зубів з'явилися в 4 столітті нашої ери. Стародавні цивілізації досить сильно страждали від зубного болю, тому з'явилися сильні діючі ліки для їх втамування: миш'як, опіум і т. д. Уже в ті часи люди розуміли, що можна не тільки видаляти хворий зуб, а й лікувати його. Так у 659 році з'являються перші пломби.

Лікарською називається хімічна речовина, яка в певній кількості (дозі або концентрації) здатна усунути паталогічний процес або запобігти його розвитку. Це може бути елементарна речовина або сполука неорганічної чи органічної природи. Лікарські речовини чи їхні хімічні попередники містяться в різних природних матеріалах, тобто у лікарській сировині. Виділяють кілька основних джерел одержання ліків: мінерали, рослини, тваринний світ, мікроорганізми, промисловий синтез і генна інженерія. Продукти лікарської сировини, одержані шляхом очищення від баластних речовин або за допомогою хімічного синтезу, називаються лікарськими препаратами. Препарати, одержані з рослинної сировини, за ступенем очистки від баластних речовин ділять на прості (наприклад, порошок із листків наперстянки) й складні. До складних препаратів належать галенові й негаленові препарати. Вони частково

очищені від баластних речовин. Галенові препарати – настойки, екстракти, препарати, одержані шляхом простої витяжки лікарської сировини за допомогою спирту, ефіру або води. Вони містять, крім діючих хімічних сполук, ще речовини, розчинні в рідині, які використовуються для екстракції (пігменти, смоли). Неогаленові, або новогаленові, препарати – це витяжки з рослинної сировини, максимально очищені від баластних речовин. Прикладом новогаленових препаратів можуть служити аронізид (із трави чорногорки), дигале – нео (із листків наперстянки) тощо. За консистенцією, тобто залежно від використаної формоутворюючої речовини – конституюенсу, лікарські форми ділять на тверді (порошки, таблетки, драже, збори, пілюлі), рідкі (розчини, мікстури, краплі, настої, настойки, відвари, суспензії, слизи, емульсії) і м'які (мазі, пасти, свічки, пластирі). Виготовляють лікарські форми з препаратів у аптеках або фабричним способом.

Перш ніж знайомитися з рецептурою, яка найбільше використовується в стоматології треба нагадати правила виписування рецептів.

1. Рецепти повинні виписуватися розбірливо та чітко на офіційних бланках єдиного зразка, бажано надрукованих друкарським способом.

2. На одному рецептурному бланку прописуються лише одні ліки, що містить отруйну речовину, і не більше двох ліків в інших випадках.

3. Рецепт виписується чорнилом, виправлення в рецептах не допускаються.

4. За необхідності екстреної відпустки ліків хворому лікар пише на видному місці рецепту зверху бланка: *Cito!* (Швидко!) або *Statim!* (Негайно!).

5. На всіх без винятку рецептах повинні бути такі обов'язкові позначення, послідовно: а) штамп медичної установи з позначенням адреси установи та номера телефону (на рецепті приватно практикуючого лікаря вказується прізвище, домашня адреса лікаря та його номер телефону); б) ініціали та прізвище хворого (для дітей та осіб віком від 60 років вказується вік хворого); в) дата видачі рецепту (число, місяць, рік); г) прізвище та ініціали лікаря (розбірливо) або штамп із позначенням його прізвища; д) склад ліків, тобто латинське найменування інгредієнтів та їх кількість. Скорочення позначень близьких за найменуванням інгредієнтів, які не дозволяють встановити, який саме лікарський засіб прописано, не допускається; е) позначення лікарської форми та інші вказівки фармацевту (за прийнятим скороченням); ж) спосіб застосування ліків (українською мовою або місцевою мовою). При цьому забороняється обмежуватись загальними вказівками «Внутрішньо», «Відомо» і т. д., а необхідно вказати спосіб застосування з позначенням дози та у необхідних випадках – часі прийому. Наприклад: «По одній таблетці 3 рази на день за 1/4 години до їжі» і т. д.; з) особистий підпис лікаря.

6. Рецепти на ліки, що містять отруйні речовини списку А (і етиловий спирт), повинні мати, окрім позначень, перелічених у п. 5, печатку медичного

закладу (круглу або трикутну) або особисту печатку лікаря, якщо рецепт виписується приватно практикуючим лікарем. Рецепти на ліки, до складу яких входять наркотичні речовини, оформляються згідно з особливими вказівками Міністерства охорони здоров'я.

7. Прописуючи отруйну або сильнодіючу речовину в дозі, що перевищує вищий одноразовий прийом, лікар зобов'язаний написати дозу цієї речовини прописом і поставити знак оклику. При недотриманні лікарем цієї вимоги фармацевт аптеки зобов'язаний уточнити у лікаря дозу (можна по телефону або письмово у запечатаному конверті) і лише після отримання відповіді відпустити прописані ліки у відповідному дозуванні. Рецепт на ліки, що містить отруйну або сильнодіючу речовину, діє протягом не більше 30 днів з дня його видачі. Після закінчення зазначеного терміну рецепт вважається недійсним та аптекою не приймається.

8. Рецепт, який не відповідає хоча б одній із вимог цих правил або містить несумісні лікарські речовини, вважається недійсним, і ліки за ним не виготовляються. Лікар, який видав такий рецепт, або головний лікар лікувального закладу, зобов'язаний забезпечити своєчасне відновлення необхідного для хворого рецепту.

9. При надходженні до аптеки неправильно виписаного рецепту з нього знімається КОПІЯ у двох примірниках. Оригінал рецепту гаситься аптекою з відміткою на рецепті «Рецепт не дійсний» і повертається хворому. Один екземпляр копії негайно надсилається головному лікарю лікувального закладу, звідки надіслався рецепт або керівнику закладу.

Результати та їх обговорення

З'явилися лікарські препарати, які ефективно проявили себе в медичних галузях. За допомогою лікарських препаратів в організм людини при цьому надходить цілий комплекс споріднених йому біологічно активних сполук, які легко проникають у тканини і діють на рівні внутрішньоклітинного обміну речовини не тільки не пригнічують захисні сили організму, а навпаки, активні щодо багатьох штамів мікроорганізмів, що вже набули стійкості проти антибіотиків, і здатні посилювати імунітет людини, допомагаючи йому цим впоратися з хворобою. Зараз познайомимося з латинською рецептурою яка застосовується в стоматології.

Лікування підвищеної чутливості твердих тканин зуба

1. Rp: Sol. Argenti nitratis 50 % (20–30 %) – 30,0

D. S. Змашувати місця з підвищеною чутливістю.

2. Rp: Natrii hydrocarbonatis 1,0

Kalii carbonatis 5,0

Magnesii carbonatis 4,0

Glycerini q. s. ut f. pasta

D. S. Для втирання при підвищеній чутливості шийок зубів.

3. Rp: Thymoli 1,25
Spiritus aethylici 95 % – 1,0
Aetheris sulfurici 2,0
M. D. S. Рідина Гартмана для знеболювання дентину.

4. Rp: Natrii fluorati 15,0
Glycerini 5.0 XM. f. pasta
D. S. Втирати в поверхню зуба («Нафестезин» 75 %)

5. Rp. Sol. Natrii fluorati 1 % – 25,0
D. S. Втирати на ватному тампоні у чутливі поверхні зуба.

6. Rp: Dicaini 0,2 Phenoli puri 3,0
Chloroformii 2,0

M. D. S. Знеболююча рідина № 1

7. Rp: Dicaini 0,2
Spiritus aethylici 95 % – 2,0

Aq. destillatae 6,0

M. D. S. Знеболююча рідина № 2.

Лікування карієсу

1. Rp: Benzylpenicillini-natrii 100 000 ED

Sol. Novocaini 1 % – 2,0

M. D. S. Для зрошення каріозної порожнини при глибокому карієсі

(Готується ex tempore).

2. Rp: Norsulfazoli 0,5

Boli albae 1,0

Benzylpenicillini-natrii 50 000 ED

M. D. S. Порошок перед лікуванням карієсу і пульпіту замішується на 1 % розчині новокаїну до отримання пасти.

3. Rp: Microcidi 2,0

Sol. Novocaini 1 % – 2,0

M. D. S. Для зрошення каріозної порожнини при глибокому карієсі.

4. Rp: Norsulfazoli 0,5

Boli albae 1,0

Microcidi q. s. ut f. pasta

D. S. Мікроцидо-норсульфазолова паста для лікування глибокого карієсу та пульпіту (готується ex tempore).

5. Rp: Sol, Argenti nitratis 5 % – 25,0

D. S. Змащувати каріозні порожнини при поверхневому карієсі у дітей.

Rp: Norsulfazoli 5,0

Boli albae 2,5

Glycerini q. s. ut f. pasta

D. S. Норсульфазолова паста для лікування глибокого карієсу.

6. Rp: Anaesthesini 0,5 Norsulfazoli

Olei Camphorae 10 % -3,0

M. f. pasta

D. S. Для лікування глибокого карієсу.

7. Rp: Streptocidi 1,0

Thymoli 0,5

Boli albae 5,0

Glycerini q. s. ut f. pasta

D. S. Паста для лікування глибокого карієсу.

8. Rp: Thymoli

Zinci oxydi aa 2,5

Glycerini q. s. ut f. pasta

D.S. Тимолова паста для лікування глибокого карієсу.

9. Rp: Jodoformii 10,0

Zinci oxydi 8,0

Glycerini q. s. ut f. pasta

D.S. Йодоформна паста для лікування глибокого карієсу.

10. Rp: Sol. Natrii fluorati 1 %

D. S. Для місцевої флюоризації зубів 100,0 при початковому і хронічному поверхневому карієсі та для профілактики карієсу шляхом аплікації,

Лікування пародонтоза

1. Rp: Sol. Cupri sulfatis 20 % – 20,0

D. S. Для припікання грануляцій виразок ясен кишень.

2. Rp: Pyocidi 0,5

D. t. d. N. 10 in amp.

S. Піоцид для руйнування грануляцій.

3. Rp: Sol. Resorcini 30 % (50 %) – 20,0

D. S. Для припікання грануляцій.

4. Rp: Sol. Acidi lactici 50 % – 30,0

D. S. Для розчинення зубного каменю з наступною нейтралізацією гідрокарбонатом натрію.

5. Rp: Sol. Acidi hydrochlorici 18 % – 30,0

D. S. Для розчинення зубного каменю з наступною нейтралізацією гідрокарбонатом натрію.

6. Rp: Chinini hydrochloridi 3,0

Urethani 20,0

Aq. destillatae 100,0

M. D. S. Для промивання патологічно змінених кишень.

7. Rp: Mentholi 0,2

Liq. Aluminiumi acetici (seu lig. Burovi)

Spiritus aethylici 40 % ad 100,0

M. D. S. По 2-3 краплі на склянку води для полоскання рота перед масажем ясен.

8. Rp: Liq. Aluminiumi acetici (seu lig. Burovi) 200,0

D. S. По 1 чайній ложці на склянку води для полоскання рота перед масажем ясен.

9. Rp: T-rae Chelidonii 30 %

Glycerini aa 20,0

M. D. S. Для введення в ясеневі патологічно змінені кишень або для аплікації при пародонтозі.

10. Rp: T-rae Calendulae

Glycerini aa 20,0

M. D. S. Для введення в ясеневі патологічно змінені кишень при пародонтозі.

При пломбуванні кореневих каналів

1. Rp: Tricresoli 10,0

Glycerini 4,0

Trioxymethyleni 20,0

Zinci oxydi 66,0

M. f. pasta

D. S. Для пломбування кореневих каналів.

2. Rp: Paramonochlorphenoli

Jodoformii

Formalini aa 1,0
Vaselini 5,0
Zinci oxydi 12,0
Thymoli
M. f. pasta
D. S. Для пломбування кореневих каналів

3. Rp: Jodoformii pulverati 10,0

Camphorae tritae 2,0

Zinci oxydi 6,0

Glycerini q. s. ut f. pasta

D. S. Для пломбування кореневих каналів.

4. Rp: Jodoformii pulverati 5,0

Thymoli 5,0

Olei Camphorae q.s.ut f. pasta

D. S. Для пломбування кореневих каналів.

5. Rp: Acidi carbolici puri liquefacti

Camphorae tritae aa 7,0

Zinci oxydi 36,0

M. f. pasta

D. S. Камфоро-фенольна пломбування кореневих каналів.

Лікарські засоби для аерозольних інгаляцій

1. Rp: Sol, Furacilini 1: 5000,0-50,0

D. S. Для інгаляцій при пародонтозі, стоматитах, гінгівітах.

2. Rp: Sol. Acidi ascorbinici 5 % – 50,0

D. S. Для аерозольних інгаляцій (по 5–6 мл на інгаляцію).

3. Rp: Sol. Galascorbini 1 % – 100,0

D. S. Для аерозольних інгаляцій (по 5–6 мл на інгаляцію).

4. Rp: Sol. Natrii hydrocarbonatis 0,5-1 % – 100,0

D. S. Для інгаляцій при катаральному стоматиті.

5. Rp: Sol. Kalii jodidi 0,5 % – 100,0

D.S. Для інгаляцій при грибкових стоматитах.

6. Rp: Nystatini 0,5

Aq. destillatae 20,0

D. S. Для аерозольних інгаляцій при грибковому стоматиті (для дитини – 1/4 дози дорослого).

7. Rp: Extr. Alöes 1,0

Aq. destillatae 5,0

D. S. Для аерозольних інгаляцій при пародонтозі

8. Rp: Sol. Imanini 1 % – 50,0

D. S. Для інгаляцій при гінгівітах, стоматитах (слаболужний розчин)

Лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота

1. Rp: Anaesthesini 1,0

Olei persicori 20,0

D. S. Для знеболювання слизової оболонки ротової порожнини.

2. Rp: Anaesthesini 5,0

Amyli solani 1,5

D. S. Знеболювальна присипка.

3. Rp: T-rae Oprii simplicis 5,0

D.S. По 5 крапель на 1/2 склянки води для знеболювання слизової порожнини рота при пухирчатці.

4. Rp: Sol. Thiocaini 2 % 50,0

D. S. Для знеболювання слизової порожнини рота.

5. Rp: Sol. Novocaini 5 % – 50,0

D. S. Для знеболювання слизової порожнини рота.

6. Rp: Benzylpenicillini-natrii 200000 ED

D. t. d. N. 2 5. Вміст флакона розчинити у 10 мл 2 % розчину новокаїну.

7. Rp: Microcidi 200,0

Sol. Novocaini 1 % – 200,0

D. S. Для аплікацій.

8. Rp: Sol. Aethacridini lactatis 1 % – 50,0

D. S. для змашування ерозій, афт та виразкових уражень слизової порожнини рота.

9. Rp: Acidi nicotinicis 0,05

Sacchari 02

M. f. pulv. D. t. d. N. 20 5. По 1 порошок 3 рази на день при пеллагроїдній мові, алергічних стоматитах.

10. Rp: Sol. Thiamini bromidi 6 % 1,0

Dt. d. N. 20 in amp.

S: Для підшкірних ін'єкцій по 1 мл щодня для лікування червоного плоского лишая, глоссалгін.

Полоскання від неприємного запаху у роті

1. Rp: Acidi boriel 4,0 Spiritus aethylici 95 % – 80,0

Olei Menthae piperitae 2.0

Tannini 10

M.D.S. По 15 крапель на 1 склянку води для полоскання.

2. Rp: Phenoli puri

Phenylii salicylatis (saloli) aa 5,0

Olei Menthae piperitae 1,0

Olei Anisi 10,0

Spiritus aethylici 95 % – 120,0

M. D. S. По 10 крапель на 1 склянку для полоскання.

3. Rp: Thymoli 3,0

Ac. borici 40,0

Aq. destillatae 1000,0

M.D.S. По 1 столовій ложці на 1 склянка води для полоскання.

4. Rp: Boracis

Thymoli aa 1,0

Spiritus aethylici 95 %

Vanilini 0,02 50,0

Aq. destillatae ad 250,0

M.D.S. По 1 столовій ложці на 1 склянку води для полоскання

5. Rp: Mentholi

Thymoli aa 0,5

Sacchari 0.1

Spiritus aethylici 95 % – 50,0

Extr. Bistortae fluidi 10,0

M.D.S. По 10 крапель на 1/2 склянки води для полоскання.

Висновки

Перелік лікарських засобів, що застосовуються у стоматології, постійно збільшується. У своїй

практичній діяльності лікар-стоматолог має враховувати, що у пацієнта можуть бути супутні соматичні захворювання, пацієнт може вже отримувати відповідну медикаментозну терапію. Все це вимагає знань лікарських засобів, оптимального їх вибору та раціонального використання.

Клінічна фармакологія – наука, яка вивчає всі аспекти взаємодії між ліками і людиною (ВООЗ). На відміну від фармакотерапії, яка вивчає лікування певного захворювання, клінічна фармакологія акцентує увагу на застосуванні лікарських засобів при лікуванні конкретного пацієнта. Розподіл ліків в організмі може бути рівномірним і нерівномірним. Більшість ЛЗ розподіляється в організмі нерівномірно. Одні ЛЗ проникають лише через ендотелій капілярів і тому розподіляються в міжклітинній рідині, інші легко проникають через цитоплазматичні оболонки і розподіляються по всьому організму.

Більшість ЛЗ в першу чергу потрапляють в органи і тканини, які інтенсивно постачається кров'ю (печінка, нирки, головний мозок). Надходження препарату в інші внутрішні органи, м'язи, шкіру і жирову тканину відбувається повільніше. У стоматологічній практиці для регуляції обміну речовин у твердих тканинах зубів і кістки найчастіше застосовують засоби, які містять мікро- та макроелементи – кальцій, фосфор, фтор. Вони потрібні для нормального росту, розвитку, формування твердих тканин зуба і кістки, а також для їхнього відновлення та зміцнення. Неорганічною матрицею кістки та твердих тканин зуба є просторова решітка з гідроксиапатитів, яка складається з гідроксильних іонів кальцію і фосфору. До складу кристалів апатиту входять також іони фтору, цинку, стронцію, заліза, кремнію, марганцю, міді й інших мікроелементів. Препарати кальцію, фтору, фосфору та інші широко використовуються для профілактики

та лікування карієсу зубів, множинного карієсу зубів, некаріозного ураження зубів та декальцінації зубів під ортодонтичними апаратами. Разом із іншими засобами їх призначають для лікування запальних і дистрофічних уражень пародонту (гінгівіт, пародонтит). Препарати кальцію, фосфору, фтору приймають усередину у вигляді таблеток, порошків, драже, розчинів рідше – ін'єкційно. Розчини, гелі, пасти, лаки, цементи, що містять названі препарати, наносять також безпосередньо на поверхню зуба шляхом аплікації або електро- та фонофорезу. Тому лікар повинен чітко орієнтуватися в питаннях фармакокінетики та фармакодинаміки препаратів, які впливають на метаболізм кісткової тканини та мінералізації каналів, принципах їх призначення, дозування, можливих побічних ефектів та раціонального і безпечного використання в клінічній практиці.

Сучасна стоматологія – це високотехнологічна наука, яка постійно вдосконалює методи лікування і профілактики захворювань порожнини рота. Навіть втрата зуба тепер не проблема, адже існує протезування, нарощування і багато інших процедур, спрямованих на створення ідеальної «голівудської» посмішки для кожної людини. При цьому стоматолог – це досить широке поняття. Так, цей фахівець може бути терапевтом, який займається первинним оглядом пацієнтів, ставить діагноз, лікує зуби і готує їх до протезування. Останнім вже займаються ортопеди. Вони дарують людям можливість мати гарну посмішку, хоч і з штучними зубами. Крім того, є фахівці-ортоданти, які займаються проблемами, пов'язаними з прикусом. Видалення зубів і щелепні операції проводить хірург. Є ще одна дуже важлива і не менш затребувана спеціалізація – стоматолог-естетист. Він робить зуби красивими, прибираючи при цьому всі дефекти, які вони мають, займається відбілюванням зубів і іншими процедурами.

Література

1. Бобирьов ВМ., Крилов ЮП, Чекман ІС. Фармакологія. Київ : Здоров'я; 1996. 416с
2. Вишневський ОІ. Методика навчання іноземних мов : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2011. 206 с.
3. Дворецький ІХ. Латинський словник. IX. Том II, 1976, 1096 с.
4. Закалюжний ММ. Посібник з анатомічної і клінічної термінології. Київ : Здоров'я, 1993. 223 с.
5. Козовик ІЯ., Шипайло ЛД. Підручник латинської мови. Київ : Вища школа, 1993. 264 с.
6. Краковецька ГО., Бобирьов ВМ., Беляєва ОМ. Латинська мова : підручник. Київ : «Здоров'я», 1999. 356 с.
7. Михайлова В. Вивчення професійно-орієнтованої лексики спеціалістів ВНЗ. Вісник; 2013;9:104–107.
8. Чернявський МН. Латинська мова та основи фармацевтичної термінології. Медицина, 1984. 320 с.

References

1. Bobyrov VM., Krylov YP, Chekman IS. Farmakologhiia. Kyiv: Zdorovia; 1996 [in Ukrainian].
2. Vyshnevskiy O. I. Metodyka navchannia inozemnykh mov. Kyiv : Znannia; 2011 [in Ukrainian].
3. Dvoretzkiy Y. Latynskiy slovnyk. Tom II; 1976 [in Ukrainian].
4. Zakalyuzhniy MM. Posibnyk z anatomicnoi i klinichnoi terminolohii. Kyiv.: Zdorovia; 1993. 223 [in Ukrainian].
5. Kozovyk IYa., Shypaylo LD. Pidruchnyk latynskoi movy. K.: Vyshcha shkola; 1993. [in Ukrainian].
6. Krakovetska HO., Bobyrov VM., Byelyayeva OM. Latynska mova: pidruchnyk. Kyiv: "Zdorovia"; 1999 [in Ukrainian].
7. Mykhaylova V. Vyvchennia profesiyno-orientovanoi leksyky spetsialistiv VNZ. Visnyk"; 2013;9:104–107 [in Ukrainian].
8. Chernyavskiy MN. Latynska mova ta osnovy farmatsevtichnoi terminolohii / Meditsina; 1984 [in Ukrainian].

Мета. Стаття присвячена актуальній темі як основним латинським формулам і рецептам лікарських засобів, які пояснюються терапевтичною цінністю окремих препаратів, застосованих у всіх областях стоматології. Вибір кожного з методів медикаментозного лікування і способів застосування лікарських засобів диктується особливостями захворювання, фармакодинаміки і фармакокінетики цих засобів, станом хворого. Від шляху введення і способу застосування медикаментозного засобу значною мірою залежить можливість його попадання в місце патології, ефективність лікування.

Наукова новизна. У статті розглядається ключові моменти роботи стоматолога, який у своїй практиці використовує латинську рецептуру для профілактики стоматологічних захворювань. Розглядаються правила виписування рецептів та ефективні рецепти, які застосовуються в різних стоматологічних цілях залежно від ситуації. Більшість лікарських засобів, які використовуються в стоматології, впливають не на один, а на декілька патогенетичних механізмів. Тому в процесі лікування їх застосовують у певній послідовності. Наприклад, при вираженій мікробній етіології спочатку використовуватимуться ліки, які мають найбільш виражену дію саме на мікробний фактор. Антибактеріальну терапію призначають з метою впливу на умовно-патогенну мікрофлору порожнини рота і, зокрема, пародонтальних кишень. До антибактеріальних засобів відносять: антисептики, антибіотики, сульфаніламідні препарати, нітрофурани, похідні 8-нітроксоліну, препарати рослинного походження, протигрибкові та протипротозойні препарати.

Антисептичні засоби – це сполуки, які справляють виражену протимікробну дію широкого спектра. Взаємодіють з білками мікробних клітин, спричиняють їх коагуляцію чи інші порушення структури, що призводить до загибелі чи припинення росту мікроорганізмів. **Висновки.** Стоматолог володіє основними принципами місцевого медикаментозного лікування хвороби рота, вивчає механізм дії лікарських засобів, які застосовуються для місцевої терапії, знає способи застосування лікарських речовин при місцевому лікуванні захворювань, володіє методиками введення медикаментозних засобів. Оскільки затребуваність послуг цього фахівця тільки зростає, професія стоматолога є в даний час актуальною. Адже професія стоматолога на сьогоднішній день є дуже важливою та потрібною, тому що у багатьох сучасних людей з'являється необхідність звернутися до послуг цього лікаря. При цьому число громадян, у яких виникають проблеми з зубами, з кожним роком незмінно зростає. Це пов'язано з тим, що екологія погіршується, більшість не дотримується правильного і збалансованого харчування, а також нехтують проведенням регулярної та якісної гігієни порожнини рота.

Ключові слова: сульфаніламід, пломба, ротова порожнина, рецепт, стоматит, пародонтит, розчин.

Purpose of the study. The article is devoted to the current topic of the main Latin formulas and prescriptions of medicines, which are explained by the therapeutic value of individual drugs used in all areas of dentistry. The choice of each of the methods of medical treatment and methods of use of drugs is dictated by the features of the disease, pharmacodynamics and pharmacokinetics of these drugs, and the patient's condition. The possibility of its getting into the site of the pathology and the effectiveness of the treatment largely depend on the route of administration and the method of application of the medicinal product.

Scientific novelty The article considers the key points of the dentist's work, who in his practice uses the Latin recipe for the prevention of dental diseases. Prescription rules and effective prescriptions that are used for various dental purposes depending on the situation are considered. Most of the drugs used in dentistry affect not one, but several pathogenetic mechanisms. Therefore, in the course of treatment, they are used in a certain sequence. For example, with a pronounced microbial etiology, drugs that have the most pronounced effect on the microbial factor will be used first. Antibacterial therapy is prescribed to affect the opportunistic microflora of the oral cavity and, in particular, the periodontal pockets. Antibacterial agents include: antiseptics, antibiotics, sulfonamide preparations, nitrofurans, 8-nitroxoline derivatives, herbal preparations, antifungal and antiprotozoal preparations. Antiseptics are compounds that have a pronounced broad-spectrum antimicrobial effect. They interact with the proteins of microbial cells, cause their coagulation or other structural disturbances, which leads to the death or cessation of growth of microorganisms. **Conclusions.** A dentist knows the basic principles of local medical treatment of oral diseases, studies the mechanism of action of drugs that are used for local therapy, knows how to use drugs in the local treatment of diseases, knows the methods of administering drugs. Since the demand for the services of this specialist is only growing, the profession of a dentist is currently relevant. After all, the profession of a dentist is very important and necessary today, because many modern people have a need to turn to the services of this doctor. At the same time, the number of citizens who have problems with their teeth is constantly increasing every year. This is due to the fact that the environment is deteriorating, most people do not follow a proper and balanced diet, and they also neglect regular and high-quality oral hygiene.

Key words: sulfonamides, filling, oral cavity, prescription, stomatitis, periodontitis, solution.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflict of interest: absent.

Відомості про автора

Іванова Тетяна Володимирівна – викладач кафедри іноземних мов професійного спілкування Міжнародного гуманітарного університету; вул. Фонтанська дорога, 33, м. Одеса, Україна, 65000.
ivanova300384@gmail.com, ORCID ID 0000-0003-0901-0064